

Handelingsperspectief Scheldestroomgebied

Oktober 2025

Regionaal Ambtelijk Overleg Scheldestroomgebied

In opdracht van
Regionaal Bestuurlijk Overleg Scheldestroomgebied

STROOMGEBIED SCHELDE

Inhoud

1.	Inleiding	4
2.	Voortgang vastgestelde maatregelen.....	6
2.1	Provincie Zeeland	6
2.2	Rijkswaterstaat	6
2.3	Waterschap Scheldestromen	6
3.	Aanvullende maatregelen in uitvoering	8
3.1	Kennisontwikkeling en toepassing systematiek	8
3.1.1	Provincie Zeeland.....	8
3.1.2	Rijkswaterstaat	8
3.1.3	Waterschap Scheldestromen	9
3.2	Chemie.....	12
3.2.1	Gezamenlijke maatregelen	12
3.2.1	Provincie Zeeland.....	12
3.2.2	Rijkswaterstaat Zee & Delta	12
3.2.3	Waterschap Scheldestromen	12
3.3	Instrumentarium (o.a. VTH)	14
3.3.1	Gezamenlijke maatregelen	14
Herzien en bezien van vergunningen.....		14
3.3.2	Gemeenten.....	15
3.3.3	Provincie Zeeland.....	15
3.3.4	Rijkswaterstaat	15
3.3.3	Waterschap Scheldestromen	15
3.4	Beperken emissies	16
3.4.1	Gezamenlijke maatregelen	16
3.4.1	Provincie Zeeland.....	16
3.4.2	Rijkswaterstaat	18
3.4.3	Waterschap Scheldestromen	18
3.5	Inrichting, beheer en onderhoud.....	19
3.5.1	Provincie Zeeland.....	19
3.5.2	Rijkswaterstaat	19
3.5.3	Waterschap Scheldestromen	19
3.6	Grensoverschrijdende belasting (buitenland)	20
3.6.1	Gezamenlijke maatregelen	20
3.6.2	Provincie Zeeland.....	21
3.6.2	Rijkswaterstaat	21
3.6.3	Waterschap Scheldestromen	21
4.	Extra aanvullende maatregelen ter besluitvorming	22
Waterschap Scheldestromen.....		22
4.1	Instrumentarium	22
4.2	Beperken emissies.....	22
4.3	Inrichting, beheer en onderhoud	23

4.4 Opbrengsten gebiedssessies	23
5. Wat hebben de regio's aanvullend van het Rijk nodig?	24
5.1 Nutriëntenaanpak.....	24
5.2. Gewasbeschermingsmiddelen.....	24
5.3 Chemische stoffen	24
5.4 Exotenbestrijding (zoals de Amerikaanse rivierkreeft)	24
5.5 Grondpositie en ruimte voor watermaatregelen.....	24
5.6 Internationale samenwerking.....	24
5.7 Beleidsintegratie en financiering	24
5.8 Conclusie: samenwerking is essentieel	25
Bijlage 1 Aanvullende maatregelen Brabantse Delta	26

1. Inleiding

Met de deadline voor KRW-doelbereik van 2027 in zicht, is in de KRW-tussenevaluatie geconcludeerd dat alles op alles gezet moet worden om alsnog tot KRW-doelbereik te komen en dat dit inhoudt dat niet alleen de KRW-maatregelenprogramma's volledig uitgevoerd moeten worden, maar dat ook extra stappen gezet moeten worden met aanvullende maatregelen.

Deze conclusies zijn onderschreven door het Bestuurlijk Overleg KRW en ook het RBO Schelde heeft zich gecommitteerd aan extra inzet voor KRW-doelbereik. Om hier invulling aan te geven is dit handelingsperspectief voor het Scheldestroomgebied geschreven in samenwerking met de betrokken partijen binnen het bestuurlijk en ambtelijk overleg.

Wat is nodig (nationaal beeld) – kraan dicht én dweilen

Bronaanpak: wat er niet in komt, hoeft er ook niet uit. We voorkomen vervuiling door aanscherping van de toelatingseisen van nieuwe stoffen en door het op orde brengen van vergunningverlening, toezicht en handhaving.

Reductie: waar bronaanpak niet lukt, werken we samen in een ketenaanpak (van productie tot zuivering) om tot een zo groot mogelijke reductie van emissies te komen.

Herinrichting en natuurlijker beheer: we laten onze wateren weer natuurlijker stromen en leggen natuurvriendelijke oevers en moerassen aan. Ook verwijderen we waar mogelijk stuwen en gemalen zodat vissen weer vrij baan hebben. Waar dit niet kan, maken we vispassages. We onderhouden en beheren (maaien, baggeren) het watersysteem zo dat de ecologie zo min mogelijk wordt verstoord. En bufferstroken tussen landbouwpercelen en het water zorgen voor vermindering van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen in het water.

Hoe?

Uitvoering van het vastgestelde KRW-maatregelenprogramma is een absolute randvoorwaarde. Daar bovenop is een gezamenlijke extra inspanning nodig om de KRW-doelen te kunnen halen. Alleen als iedereen zijn bijdrage levert, kunnen we hier overtuigende stappen in zetten. Dat vraagt om slim combineren van maatregelen, bevoegdheden en programma's.

Zo was het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) bij uitstek een instrument om in het landelijk gebied de opgaven die er zijn rond natuur, waterkwantiteit en waterkwaliteit integraal op te pakken. Met het wegvallen van dit programma is een heroverweging nodig op de wijze waarop de KRW-vereisten ingevuld kunnen worden.

Voor de provincie Zeeland geldt dat besloten is om het Zeeuws Gebiedsprogramma door te zetten, dus dat blijft kansen bieden voor een integrale aanpak. Daarbij zal de vraag in hoeverre fondsen vrijgemaakt kunnen worden bepalend zijn voor het tempo waarin een en ander gerealiseerd kan worden. Momenteel wordt in beeld gebracht welke opgaven er zijn, hoe die zich tot elkaar verhouden en welke ruimtelijke keuzes daarmee gepaard gaan.

Met de toegezegde middelen voor koplopermaatregelen worden de eerste stappen gezet (o.a. via subsidieregeling regelbare drainage).

Verder ligt het werken met water en bodem als leidend principe voor de hand. Omdat we er tegenaan lopen dat het huidige systeem niet overal houdbaar is, zullen daarvoor soms pijnlijke (politiek-bestuurlijke) keuzes nodig zijn. Ook tussen functies.

Momenteel is al gestart met o.a. aanvullende inzet op het stoffendossier, het VTH-traject met o.a. bezien en zo nodig herzien van vergunningen en diverse landbouwprojecten gericht op het beperken van emissies.

In het KRW-spoor wordt inmiddels gestart met de voorbereidingen voor de volgende KRW-planperiode (2028-2033). De waterplannen van Rijk, provincie en waterschap bieden de mogelijkheid om verder invulling te geven aan de opgaven.

Planning/termijnen

In principe moet alles erop gericht zijn om de KRW-doelen uiterlijk in 2027 bereikt te hebben. Waar dat niet lukt, zal aangetoond moeten worden dat er alles aan gedaan is om tot doelbereik te komen. Dat betekent dat niet volstaan kan worden met uitvoering van het vastgestelde maatregelenprogramma,

maar dat ook al de nodige aanvullende maatregelen uitgevoerd moeten zijn. *Dit vraagt om bestuurlijke keuzes en afspraken in 2025.*

Daarnaast worden dan de planvormingsprocessen in het waterdomein opgestart, die gericht zijn op de volgende KRW-planperiode van 2028-2033 (SGBP-4). Ook hierin zal moeten worden onderbouwd welke stappen genomen zijn om te komen tot doelbereik in 2027.

Het Scheldestroomgebied ligt ook voor een klein stukje in Brabant. Er zijn geen specifieke maatregelen van Brabant opgenomen in dit handelingsperspectief. De provincie Brabant heeft zelf de KRW-impuls Brabant opgezet. Hier is ook het stukje Scheldestroomgebied in meegenomen. Een samenvatting van de maatregelen in dit programma staat in bijlage 1.

2. Voortgang vastgestelde maatregelen

In de stroomgebied beheerplannen van 2022 – 2027 zijn een KRW-maatregelen vastgelegd die voor 2027 uitgevoerd moeten zijn. In dit hoofdstuk wordt een stand van zaken gegeven over de uitvoering van deze maatregelen.

2.1 Provincie Zeeland

De provincie Zeeland heeft de vastgestelde maatregel op de Kop van Schouwen uitgevoerd.

2.2 Rijkswaterstaat

Rijkswaterstaat werkt aan tijdige uitvoering van KRW-maatregelen optimalisatie vispassage Bathse Spuisluis en zeegrasherstel in Grevelingenmeer en Veerse Meer. Met waterschap Scheldestromen wordt samengewerkt aan tijdig realiseren van Rijk-regio vispassages. Daarbij geldt dat de maatregel voor zeegras wordt uitgebreid waarbij ook in 2027 een extra jaar zeegras wordt aangeplant.

2.3 Waterschap Scheldestromen

De voortgang op vastgestelde maatregelen wordt jaarlijks in maart geïnventariseerd in het kader van een landelijke uitvraag (conform KRW Spoorboekje). De voortgang per 31-12-2024 is hieronder beknopt beschreven.

DAW

Aantal 1, in planfase.

In overleg tussen ZLTO, Provincie Zeeland en het waterschap is gekomen tot twee concrete projectvoorstellen. In 2025 is er subsidie verleend voor de projecten en wordt een start gemaakt met de uitvoering door ZLTO.

Verwachting uitgevoerd eind 2027: ja.

Een meer uitgebreide beschrijving van de planvorming en besluitvorming m.b.t. het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) is te vinden in het DB-stuk 2025002054.

Natuurvriendelijke oevers (NVO's)

In deze planperiode is het doel om 38,2 km natuurvriendelijke oever aan te leggen. Hiervan is op 31-12-2024, 19 km in de planfase, 5,9 km in uitvoering en 13,3 km uitgevoerd.

Verwachting uitgevoerd eind 2027: ja

De voortgang is langzamer dan gewenst. Er worden stappen gezet om te versnellen, hiervoor is ook bestuurlijk opdracht gegeven. De "ja" kan dus gezien worden als een "ja, mits". In de aangeleverde informatie richting IHW is daarom ook in de toelichting aangegeven dat het een ja is, mits de versnelling wordt uitgewerkt waar bestuurlijk opdracht voor is gegeven.

Ter versnelling zijn de volgende opties in beeld:

Realisatieovereenkomsten met terreinbeheerders: Waarbij zij toestemming geven voor aanleg van een NVO op hun grond, zonder dat die grond overgaat naar het waterschap. Beheer en onderhoud worden dan in overleg verdeeld.

Alternatieve oeverinrichting zoals wiepen: Wiepen (gevlochten wilgentenen) kunnen binnen het bestaande profiel worden aangebracht, vangen slib op en stimuleren natuurlijke begroeiing. Het mooie: nauwelijks grondaankoop nodig, ecologisch waardevol én landschappelijk passend.

FLOT-systemen: Drijvende vegetatie-eilanden met waterplanten die goed zijn voor waterkwaliteit en onderwaterleven. Ook hier is grondaankoop niet nodig.

Zelfaanleg door agrariërs (eventueel met subsidie): verkenning of agrariërs NVO's kunnen aanleggen op hun eigen grond, met een bijdrage van het waterschap.

Loskomen van onze standaardoplossing: er is meer mogelijk als we niet vasthouden aan het standaardontwerp. Maatwerk leidt aantoonbaar tot meer bereidheid bij grondeigenaren.

De voortgang op gebied van de maatregelen voor RWZI's en vispassages wordt samengevat in tabel 1.

Maatregel	Aantal	Fase	Uitvoering	Afronding voor 2027?
Beperken emissies RWZI	2	Planfase	2027	Ja
Onderzoek beperken emissies RWZI	2	Uitgevoerd	2024	Ja
Vispassage Bathse Dijk	1	Uitgevoerd	x	Ja
Vispassage Borssele	1	Planfase	2026	Ja
Vispassage Lovenpolder	1	Planfase	2025	Ja
Vispassage de Luyster	1	Planfase	2026	Ja
Vispassage de Poel	1	Uitgevoerd	2023/24	Ja
Vispassage Nieuwesluis	1	Planfase	2026	Ja

Onderzoek peilbeheer

Aantal 1, uitgevoerd.

Het onderzoek viel samen met het programma 'Planvorming wateropgave' (PWO), waarin gebiedsgewijs de peilen werden geëvalueerd. Het PWO-onderzoek voor alle 15 deelgebieden van ons beheergebied is afgerond en de knelpunten in ons watersysteem zijn vastgesteld. Het "onderzoek peilbeheer" dat samenviel in het PWO-onderzoek is hiermee afgerond. De PWO-onderzoeken resulteerden in een peilbesluit en watergebiedsplan per deelgebied. Het laatste peilbesluit en watergebiedsplan van alle PWO onderzoeken van de deelgebieden is 8 juni 2023 vastgesteld.

3. Aanvullende maatregelen in uitvoering

Er ligt vanuit het Regionaal Bestuurlijk overleg Schelde een bestuurlijke opdracht om een Regionaal impulsprogramma/handelingperspectief op te stellen ter voorbereiding op bestuurlijke besluitvorming in 2025. Dit betreft maatregelen aanvullend op het vastgestelde pakket aan maatregelen. De organisaties in het Scheldestroomgebied zijn daar al druk mee bezig. De werkzaamheden die al in voorbereiding of in uitvoering zijn, en waarvoor dus geen, of slechts beperkte bestuurlijke besluitvorming bij de organisaties nodig is, worden per categorie en organisatie in dit hoofdstuk beschreven. De categorieën met aanvullende maatregelen zijn;

- Kennisontwikkeling en toepassing systematiek
- Chemie
- Instrumentarium (waaronder VTH)
- Beperken emissies
- Inrichting, beheer en onderhoud
- Grensoverschrijdende belasting (buitenland)

3.1 Kennisontwikkeling en toepassing systematiek

Er wordt nog altijd veel kennis opgedaan over de systemen in het Scheldestroomgebied. Maar er zijn ook nog altijd vragen en nieuwe ontwikkelingen waar onderzoek naar gedaan moet worden om nieuwe inzichten te krijgen. In dit onderdeel worden de maatregelen met onderzoek per organisatie verder toegelicht.

3.1.1 Provincie Zeeland

Onderzoeksproject groene gewasbescherming

Het project groene gewasbescherming is een drie jarig onderzoeksproject dat wordt uitgevoerd door Delphy op Proefboerderij de Rusthoeve. Binnen dit onderzoek wordt gekeken naar de mogelijkheden voor het gebruik van groene gewasbeschermingsmiddelen in de ui- en (poot)aardappel teelt. Met dit onderzoek komt er meer inzicht in de praktische toepassing van deze middelen en de mate waarin het gebruik van traditionele gewasbeschermingsmiddelen kan verminderen.

Aanpak: Ieder jaar worden er verschillende proefvelden aangelegd waarin de middelen worden getest en vergeleken met de traditionele teelt. Met behulp van observaties en opbrengstberekening kan een beeld worden gegeven voor de toepassing van groene gewasbeschermingsmiddelen. Ook wordt er specifiek gekeken naar de verschillen in het gebruik van actieve stoffen om de verschillen in middelengebruik te kunnen duiden.

Planning: Dit onderzoek wordt uitgevoerd in 2025, 2026 en 2027. Tussentijds kan de proef worden aangepast op basis van eerdere resultaten. De uitkomsten van het onderzoek zullen helpen in toekomstige beleidsontwikkeling. In 2027 wordt het onderzoek afgerond.

Onderzoek beleid gewasbeschermingsmiddelen in grondwaterbeschermingsgebieden

Aanpak: Voor het onderzoek naar beleid voor gewasbeschermingsmiddelen worden de gebiedsdossiers van de drinkwaterwinningen Haamstede en Sint-Jansteen herschreven en geactualiseerd. Vanuit de Kaderrichtlijn Water zijn provincies verplicht om een risicoanalyse uit te voeren ter bescherming van bronnen voor de productie van drinkwater. Het doel is om de gebiedsdossiers van deze drinkwaterwinningen te actualiseren en, indien nodig, een bijbehorend uitvoeringsprogramma op te stellen. Verwacht wordt dat de actualisatie van de gebiedsdossiers in oktober zal zijn afgerond, zodat de input kan worden gebruikt om te onderzoeken of aanvullend beleid nodig is voor gewasbeschermingsmiddelen in het grondwaterbeschermingsgebied.

Planning: Het opstellen van de gebiedsdossiers is gestart en zal naar verwachting in oktober worden afgerond. De uitkomst zal bepalen of er een uitvoeringsprogramma moet worden opgesteld en of verder onderzoek nodig is naar aanvullend beleid.

3.1.2 Rijkswaterstaat

Rijkswaterstaat kijkt in het kader van onderzoek naar de volgende onderwerpen:

- Impact van probleemstoffen (incl. PFAS) op natuur in de Westerschelde. Het project is afgerond in 2025 en wordt mogelijk opgevolgd door Wageningen Marine Research in een

project in samenwerking tussen de EU en India waarin Rijkswaterstaat als partner deelneemt. In 2026 worden onder TOP-WMR alle kennisdragers samengebracht om alle chemische kennis van de rijkswateren van de ZW-Delta samen te brengen om zo een kennisagenda tot stand te brengen.

- Levert aan spoor 2 van het KRW-impulsprogramma door ruimtelijke maatregelen verder uit te werken ten behoeve van de ecologische waterkwaliteit via het spoor van de Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW). In 2025 en 2026 worden de producten 'Streefbeeld en PAGW' als 'pre-verkenning vis- en vogels' opgeleverd.
- Uitvoeren van watersysteemanalyses voor alle KRW-(rijks)waterlichamen van het Scheldestroomgebied + aanvullende maatregelen analyses.

3.1.3 Waterschap Scheldestromen

De afgelopen jaren is veel kennis opgedaan, o.a. in de Kennisimpuls Brakke Wateren. Desalniettemin zijn er nog verschillende vragen, onder andere op gebied van de praktische toepasbaarheid van de verzamelde kennis. Beantwoording hiervan is nodig voor een juiste toestandsbeoordeling, voor het onderbouwen van technische doelaanpassing wanneer dat nodig is, en ter voorbereiding op nieuwe maatregelen, zodat in de komende planperiode de meest effectieve maatregelen genomen worden op de juiste plek.

Vervolgonderzoek brakke wateren

Aanpak

In vervolg op de kennis vanuit de Kennisimpuls Brakke Wateren is in 2024 vanuit Scheldestromen een projectleider gestart om een vervolgopdracht op te stellen. Met het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, provincie Zeeland, Rijkswaterstaat Zee & Delta, STOWA en vijf andere waterschappen is in goede samenwerking een aanbestedingstraject opgestart. De verwachting is dat de vervolgopdracht de opgedane kennis uit de Kennisimpuls Brakke Wateren verder concretiseert. Hierdoor zullen waterbeheerders beter in staat zijn om realistische KRW-doelen voor verschillende typen brak water af te leiden en effectieve maatregelen kunnen formuleren om de KRW-doelen te realiseren.

Planning

Het project is aanbesteed en de resultaten worden opgeleverd in Q4 2025.

Systematiek

Aanpak

Voor de doelen die regionaal afgeleid worden, te weten de doelen voor biologie en fysisch chemie (waaronder nutriënten en zoutgehalte), zijn in 2023 voorstellen voor aanpassing gedaan. Dit betrof een technische doelaanpassing. De aangepaste doelen zijn in 2025 vastgesteld in het herziene Regionaal Waterprogramma van de Provincie Zeeland. Hierdoor zijn de doelen beter passend bij de brakke wateren in ons beheergebied.

Planning

Uitgevoerd en vastgesteld in 2025.

Onderzoek omkeringen

In verschillende kleine en geïsoleerde brakke wateren in het beheergebied van waterschap Scheldestromen treden jaarlijks waterkwaliteitsproblemen op. In de zomermaanden is de productiviteit erg hoog, en komen algen tot bloei. In de nazomer en het najaar treden regelmatig zuurstofarme of zuurstofloze omstandigheden op. Deze zuurstofloze omstandigheden gaan vaak gepaard met vissterfte en stankvorming.

Aanpak

Het geplande onderzoek naar deze omkeringen brengt mogelijke oorzaken, risicofactoren, gevolgen en eventueel handelingsperspectief in beeld. Dit kan gebruikt worden bij het nemen van maatregelen (indien mogelijk) of het onderbouwen waarom doelen (soms) niet gehaald kunnen worden.

Planning

Het onderzoek loopt, de rapportage wordt opgeleverd in Q4 2025.

Onderzoek potentie (ondergedoken) waterplanten

De waterplantengemeenschap is een belangrijke indicator voor de waterkwaliteit en wordt meegenomen als kwaliteitselement voor de KRW. Voor ieder KRW-watertype is een gewenste waterplantengemeenschap beschreven. Er is specifiek voor ons beheergebied behoefte aan een beter beeld van de te verwachten waterplantengemeenschap in het beheergebied en locaties met potentie voor de ontwikkeling van waterplanten.

Aanpak

Om de potentie voor de gewenste soorten in ons beheergebied in te schatten, worden de milieuomstandigheden vergeleken met de habitatvereisten. Het onderzoek kan bijdragen aan het opstellen van een beter passende maatlat en zodoende aan beter passende KRW-beoordelingen. Tevens is het ter voorbereiding op mogelijke maatregelen in SGBP4.

Planning

De definitieve planning is afhankelijk van de capaciteit van het externe bureau dat dit onderzoek gaat uitvoeren. Gepoogd wordt om in 2026 te beschikken over de rapportage.

Overlevingsonderzoek bij hevelvispassages

Hevelvispassages kennen het hoogste doortrekpercentage van alle typen passages in het beheergebied. Hiermee zijn hevelpassages een voor de hand liggende keuze wanneer nieuwe vispassages moeten worden gerealiseerd. Door drukverschillen in dergelijke passages treedt echter mogelijk vischade op, waardoor (een deel van) de passerende vissen niet overleven.

Aanpak

Om in de toekomst een onderbouwde keuze te kunnen maken voor een bepaald type vispassage, wordt een overlevingsonderzoek uitgevoerd bij hevelpassages. Mocht hieruit blijken dat deze passages veel schade opleveren/ de overleving laag is, dan kan worden gekozen voor een ander type, met weliswaar een lager doortrekpercentage en/of hogere kosten, maar dat wel ecologisch meer verantwoord is.

Planning

Het onderzoek is in gang gezet en wordt opgeleverd in Q4 2025.

Synthese vispassage onderzoeken

Sinds 2018 worden onderzoeken uitgevoerd naar de effectiviteit van vispassages in het beheergebied. Aan de hand van deze afzonderlijke onderzoeken kan een synthese worden gemaakt van alle aanbevelingen die naar voren zijn gekomen, met als doel om de mogelijkheden in kaart te brengen voor optimalisatie van de passages.

Aanpak

Door per locatie te onderzoeken welke maatregelen het meest effectief zijn (ecologische 'opbrengst' t.o.v. kosten) wordt inzicht verkregen in welke passage en welke maatregelen prioriteit verdienen. Daarnaast worden voor iedere onderzochte passage de belangrijkste 'lessons learned' geïnventariseerd, zodat bij de aanleg van nieuwe vispassages in de toekomst een onderbouwde keuze kan worden gemaakt voor een bepaald type.

Planning

Het onderzoek loopt en wordt opgeleverd in Q4 2025 / Q1 2026.

Inzicht en prioritering knelpunten uittrekkende schieraal

Vispassages zijn aangelegd voor vissoorten die in het voorjaar van Rijkswater naar polderwater trekken. De terugreis levert voor schieraal, volwassen aal, problemen op. Schieraal migreert in de nazomer en het najaar richting de Sargassozeë om voort te planten. Het passeert tijdens de zeewaartse migratie op veel locaties gemaalpompen, waardoor vischade of -sterfte kan optreden. Deze sterfte moet zoveel mogelijk voorkomen worden.

Plan van aanpak

Om de werking van bestaande vispassages te optimaliseren en toekomstige zo efficiënt mogelijk te plaatsen, wordt onderzoek gedaan om een eerste beeld te krijgen van de knelpunten bij de uittrek van schieraal.

Planning

Het onderzoek is gepland in 2026.

Gebiedssessies

Ter voorbereiding op SGBP4 horen waterbeheerders een watersysteemanalyse uit te voeren.

Aanpak

In Q1 van 2025 zijn ten behoeve hiervan verschillende gebiedssessies gehouden waarin elk KRW-waterlichaam is besproken door specialisten uit verschillende disciplines. Deze sessies waren enerzijds bedoeld ter controle op de vastgelegde informatie over de waterlichamen (zijn er wijzigingen in gebiedskenmerken of relevante ontwikkelingen in het watersysteem/toestroomgebied). Anderzijds zijn knelpunten en kansen per waterlichaam in beeld gebracht.

Planning

De opbrengsten van deze sessies worden momenteel uitgewerkt. Dit moet leiden tot een overzicht aan korte-termijn en langere-termijn kansen en maatregelen. Naar verwachting is dit overzicht in Q4 2025 gereed. Een deel van de maatregelen zal pas in SGBP4 uitgevoerd kunnen worden, maar een ander deel kan waarschijnlijk binnen afzienbare termijn al opgepakt worden.

Regionale achtergrondconcentraties ammonium en metalen

Op landelijk niveau wordt gewerkt aan het opstellen van meer passende normen voor ammonium en enkele metalen, welke van nature in verhoogde concentraties als achtergrondbelasting aanwezig kunnen zijn.

Aanpak

Door Scheldestromen wordt actief deelgenomen aan de landelijke werkgroep om input te leveren en te komen tot regiospecifieke normen.

Planning

Hoewel de landelijke projecten vertraging hebben opgelopen is er nu een eindrapport voor metalen. Voor ammonium wordt dat in Q4 2025 verwacht. Planning is om de achtergrondbelasting op korte termijn door te rekenen in de normen in de toetsingsmodule Aquokit, en dat deze in 2026 meegenomen kunnen worden in de KRW-toetsing.

Bronnenanalyse N en P i.h.k.v. Nitraatactieprogramma (NAP)

Met de maatregelen uit het NAP reguleert het Rijk de afstroom van nutriënten vanuit de landbouw naar het oppervlakte- en grondwater. Het NAP wordt iedere vier jaar geactualiseerd. Sinds 2024 is het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) gestart met het opstellen van het 8e NAP dat ingaat op 1 januari 2026.

Aanpak

Ter voorbereiding van het 8e NAP is door de Universiteit Wageningen een nieuwe bronnenanalyse voor stikstof en fosfor uitgevoerd. Hierbij is de bronbelasting door o.a. de landbouw, rwzi's, kwel, natuurlijke achtergrondbelasting en depositie berekend op basis van de meest recente gegevens en data. Scheldestromen heeft hierbij intensief meegedacht, de beschikbare data aangeleverd en feedback gegeven bij de verschillende processtappen zoals hydrologische routingschema's, toestroomgebiedenkaarten en de nutriëntenbalansen.

Met behulp van de nieuwe bronnenanalyse kunnen door LVVN onderbouwd de best passende maatregelen worden afgeleid voor het 8e NAP. Scheldestromen brengt via de Unie van Waterschappen actief haar gebiedskennis in om zo tot goede maatregelen te komen voor het beheergebied.

Planning

De bronnenanalyse is in de zomer van 2025 opgeleverd. Eind 2025 is het 8^e NAP definitief, om op 1 januari 2026 in werking te treden.

3.2 Chemie

Betere monitoring van de chemische toestand (o.a. het verminderen van het aantal niet-toetsbare oordelen) geeft niet alleen beter inzicht in de resterende opgave, maar snelle communicatie daarover naar stakeholders zorgt ook voor meer transparantie en gevoel van urgentie.

3.2.1 Gezamenlijke maatregelen

Werkgroep emissies en waterkwaliteit

In het kader van actielijn 3 'Intensivering maatregelen stoffen' van het landelijke KRW-impulsprogramma is een regionale werkgroep Emissies en Waterkwaliteit gestart. Binnen deze werkgroep wordt kennis over de chemische waterkwaliteit gedeeld tussen de verschillende overheidsorganisaties waaronder waterschappen, Rijkswaterstaat, Provincie Zeeland, RUD en gemeenten. De werkgroep werkt in opdracht van het bestuurlijk overleg. Zo is er binnen de werkgroep een regionale probleemstoffenlijst opgesteld voor het Scheldestroomgebied. Daarnaast wordt invulling gegeven aan het traject rondom indirecte lozingen (zie paragraaf 4). De opdracht aan AquaWare over inventarisatie van de emissies uit indirecte lozingen is ook binnen de werkgroep voorbereid. De trekker van de werkgroep is Rijkswaterstaat.

3.2.1 Provincie Zeeland

De provincie Zeeland werkt in samenwerking met andere partijen aan het vergroten van de transparantie en urgentie door betere monitoring van en communicatie over lozingen en waterkwaliteit.

3.2.2 Rijkswaterstaat Zee & Delta

Er zijn verschillende maatregelen die betrekking hebben op de chemie:

- Rijkswaterstaat neemt deel aan verschillende projecten; KWR 'bron tot effect' (oplevering Q3 2025) KWR 'Over de Grenzen van Waterkwaliteit' (oplevering Q4 2026) en Aquaware (voorheen Hydrex) 'onderzoek afvalwaterketen' (oplevering eind 2025).
- Bronnenonderzoek en –analyse Kanaal Gent-Terneuzen (opgeleverd in 2023).
- Er wordt gekeken naar verbeteren van meetmethoden waaronder biotametingen. Rijkswaterstaat voert al lange tijd en uitvoerig biotametingen uit op jaarlijkse basis.
- Grensoverstijgende advisering op afzonderlijke lozingvergunningen aan Vlaanderen door het bekijken van Vlaamse procedures en door deze te toetsen aan het Nederlandse emissiebeleid. Rijkswaterstaat Zee & Delta heeft hier een koploperrol in Nederland.
-

3.2.3 Waterschap Scheldestromen

Verbeterd inzicht in data

Dit betreft het beter inzichtelijk maken van toestanden en trends o.b.v. beschikbare data, o.a. via dashboards. De eerste stappen op dit vlak worden gezet.

Aanpak

De inzet betreft het beperken van het aantal niet-toetsbare stoffen, het verkrijgen van gegevens middels biotamonitoring en beter inzicht in data. Dit zal nieuwe inzichten gaan opleveren wat kan leiden tot eventuele nieuwe maatregelen.

Planning

Op dit moment wordt bezien hoe het databeheer dusdanig kan worden vormgegeven dat de data betrouwbaarder, toekomstbestendig en beter inzichtelijk en toegankelijk kan worden gemaakt.

Biotamonitoring

Biotamonitoring is het meten van concentraties van chemische stoffen in levende organismen. Door hier extra aandacht aan te geven voldoen we beter aan de monitoringsprotocollen zoals Europees en landelijk vastgesteld.

Aanpak

De biotamonitoring wordt uitgevoerd door externe partijen die hierin zijn gespecialiseerd. De monitoring heeft een driejaarlijkse cyclus.

Planning

De biotamonitoring in het beheergebied wordt in 2025 uitgevoerd. De resultaten worden opgeleverd in Q1 2026. Hierna volgt een nieuwe monitoringsronde in 2028.

Metten met lagere detectiegrenzen

Commerciële laboratoria kunnen voor bepaalde KRW stoffen niet voldoen aan de lage rapportagegrenzen, waardoor niet kan worden getoetst aan de KRW-normen (niet-toetsbare stoffen). Voor de KRW moet gebruik worden gemaakt van de best beschikbare meetmethoden, waarmee kan worden geanalyseerd tot een voldoende laag niveau.

Plan van aanpak

Het specialistische waterschapslaboratorium Aquon kan wel analyseren met lage detectiegrenzen. Daarom worden nu bepaalde stoffen gemeten door dit laboratorium. Hiermee wordt het aandeel niet-toetsbare oordelen verlaagd, wat belangrijk is voor het voldoen aan de KRW-verplichtingen

Planning

Het analyseren met lagere detectiegrenzen is gestart in 2024 en heeft in 2025 een vervolg gekregen. Aan de hand van het monitoringsprogramma wordt dit ook de komende jaren voortgezet.

Bioassays

Bioassays, vormen een belangrijke aanvulling op de bestaande KRW-monitoring. Het meten van stofconcentraties geeft weliswaar informatie, maar zegt weinig over de aanwezigheid of effecten van mengsels van stoffen. Het aantal stoffen dat voor de KRW gemeten wordt is namelijk zeer beperkt vergeleken met het aantal stoffen dat in lozingen kan voorkomen. Daarnaast kunnen mengsels van stoffen die op zichzelf geen norm overschrijden, tezamen wel een toxisch effect hebben. Bioassays geven inzicht in mogelijke gezondheids- of milieurisico's van complexe mengsels van stoffen in water en geven inzicht wanneer de ontwikkeling van de biologie achterblijft terwijl uit traditionele monitoring geen grote problemen blijkt.

Bioassays helpen dus bij het vroegtijdig signaleren van vervuiling, het identificeren van probleemlocaties en de invloed van effluent, het stellen van prioriteiten en het onderbouwen van passende maatregelen.

De verwachting is dat bioassays in de toekomst meer en meer ingezet gaan worden, als aanvulling op en wellicht uiteindelijk zelfs (gedeeltelijke) vervanging van traditionele monitoring.

Plan van aanpak

Er wordt gestart met een pilotonderzoek waarmee de toxiciteit van het oppervlaktewater in beeld wordt gebracht en meer inzicht wordt verkregen in de mogelijkheden in brak water.

Planning

Het pilotonderzoek is gepland in 2026.

Kennisopbouw belasting vanuit rwzi's

Vanuit verschillende ontwikkelingen/beleidsterreinen is er behoefte om beter inzicht te krijgen in de aanwezigheid en concentratie van bepaalde stoffen in effluent. Dit geeft ook een beter beeld van welke stoffen vanuit indirecte lozingen aangevoerd worden.

Aanpak

Er wordt een plan opgesteld voor intensivering van de monitoring in effluent. Samen met gemeenten kan vervolgens ingezet worden op brononderzoek en gericht toezicht op indirecte lozers.

Daarnaast wordt een modelleringsonderzoek gedaan om te bepalen hoe groot de bijdrage (fractie) van effluent in het oppervlaktewater is, en hoe het zich door het systeem verspreidt. Momenteel voor 3 rwzi's, met de intentie dit op termijn uit te breiden naar alle, op binnenwater lozende, rwzi's.

Planning

Het plan voor intensivering van de monitoring in effluent wordt momenteel opgesteld. Uitvoering van de monitoring is gepland in Q4 2025 en in 2026.

Het fractioneringsonderzoek wordt naar verwachting eind 2025 opgeleverd.

3.3 Instrumentarium (o.a. VTH)

Binnen alle organisaties is extra aandacht voor het KRW-proof maken van het huidige vergunningstelsel. De samenwerking tussen alle overheden is hierin cruciaal om met een eenduidige aanpak te komen en kennis met elkaar te delen.

3.3.1 Gezamenlijke maatregelen

Grip op indirecte lozingen

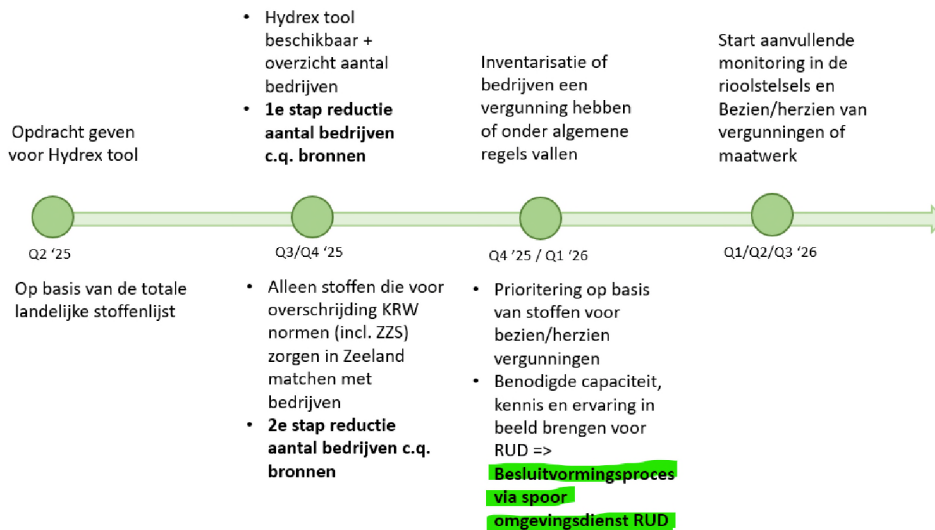
De provincie, waterschap, Rijkswaterstaat, gemeente en RUD werken samen aan indirecte lozingen. Dit gebeurt mede door betere afstemming tussen de partijen en een gezamenlijke aanpak om nog meer grip op te krijgen op dit dossier. Deze samenwerking vindt voornamelijk plaats in de werkgroep emissies en waterkwaliteit. Ook wordt er kennis gedeeld met de gemeente vooral vanuit de waterbeheerders binnen de samenwerking.

Aanpak: De eerste stap is het ontwikkelen van een tool door Aquaware (voorheen Hydrex). Deze tool gaat op basis van drie openbare databases inzicht geven in de bedrijfssectoren die mogelijk KRW-stoffen lozen. Op basis van deze tool kan er geprioriteerd worden in de monitoring en het bezien en herzien van vergunningen. Dit kan met de tool per gemeente inzichtelijk gemaakt worden. Hierin wordt ook de samenwerking gezocht met collega's van de milieufdelingen van de organisaties omdat zij een taak en/of rol hebben binnen VTH.

Planning: De planning voor het gehele traject staat in het onderstaande plaatje:

Het stappenplan

Grip op indirecte lozingen

Herzien en bezien van vergunningen

Alle overheden zijn verantwoordelijk voor een deel van de vergunningen voor lozingen (direct of indirect). Het vergunningstelsel in Nederland is niet KRW-proof, daarom is er vanuit de KRW een traject gestart om ervoor te zorgen dat het wel KRW-proof wordt. Ieder waterbeheerder is op dit moment bezig met dit proces. Waarvan sommige al ver zijn en andere net beginnen. Hieronder wordt per organisatie de stand van zaken en aanpak kort beschreven.

- Gemeente; zijn bezig met een inventarisatie en volgen het bovenstaande traject
- Provincie Zeeland; De provincie heeft de RUD-opdracht gegeven om monitoring uit te voeren bij de bedrijven met een vergunning voor een indirecte lozing. In deze monitoring worden de KRW-stoffen meegenomen. Op basis van de uitkomsten van deze monitoring zal worden gekeken over de huidige vergunningen bezien en eventueel herzien moeten worden. Naar verwachting wordt het volledig traject inclusief herziening en beziening in 2028 afgerond.
- Rijkswaterstaat: Bezien en herzien van lozingsvergunningen, het zogenaamd 'KRW-proof' maken van de vergunningen. Het onderwerp heeft topprioriteit binnen Rijkswaterstaat en landelijk zijn 20 mensen extra aangenomen om voor eind 2027 af te kunnen ronden. Uitbreiding capaciteit vergunningverlening, toezicht en handhaving. Aanvullend i er een opleidingstraject bezien en herzien vergunningen.
- Waterschap Scheldestromen: In de periode 2017-2021 heeft een traject gelopen waarin de watervergunningen m.b.t. het lozen op oppervlaktewater zijn geactualiseerd. De vergunningen kunnen dus technisch gezien op dit moment als actueel beschouwd worden. Echter, als parameters of beleid worden aangepast kunnen de huidige lozingsvergunningen opnieuw worden geactualiseerd. Het emissiebeleid dient te worden geactualiseerd, waarmee het beleid meer wordt toegesneden op de KRW en ons beheergebied. Aan de hand hiervan moeten de vergunningen herzien worden, zodat deze KRW proof zijn. Er wordt op dit moment gekeken of de actualisatie opgestart kan worden.

3.3.2 Gemeenten

Tot eind 2027 ligt het handelingsperspectief voor gemeenten in het kader van de Kaderrichtlijn Water (KRW) in het versterken van hun rol als beleidsverantwoordelijke voor stedelijk waterbeheer binnen de kaders van de Omgevingswet. Gemeenten geven invulling aan hun zorgplichten voor afval-, hemel- en grondwater via de instrumenten van de Omgevingswet (omgevingsvisie, programma en omgevingsplan), waarbij zij verplicht zijn KRW-doelen te integreren. In deze periode werken gemeenten nauw samen met waterschappen, provincies, Rijkswaterstaat en de RUD aan een bronaanpak voor indirecte lozingen, met als doel het voorkomen van verslechtering en het verbeteren van de waterkwaliteit.

Concreet zetten gemeenten in op het ontwikkelen en toepassen van de Aquaware-tool (voorheen Hydrex). De resultaten daarvan helpen om samen met het waterschap bronnen c.q. indirecte lozingen te kunnen identificeren. Deze inzichten worden gebruikt om in samenwerking met provincie (en de andere overheden) met de RUD een werkplan op te stellen voor het bezien en zo nodig herzien van vergunningen of het opstellen van maatwerkbesluiten. Afhankelijk van het aantal indirecte lozingen die impact hebben op het halen van de KRW-doelen wordt vastgesteld welke termijn nodig is om alle relevante indirecte lozingen de revue te laten passeren. Het streven is om eind 2027 een volledig beeld te hebben van de relevante bronnen, met oog voor effectiviteit en maatschappelijke kosten. Er wordt naar gestreefd om voor de indirecte lozingen met de hoogste prioriteit en grootste effecten op het realiseren van de KRW-doelen nog voor 2027 een start te maken.

3.3.3 Provincie Zeeland

De maatregel van de Provincie Zeeland is hierboven al uitgebreid toegelicht.

3.3.4 Rijkswaterstaat

Er zijn verschillende maatregelen die betrekking hebben op de vergunningverlening, toezicht en handhaving:

- Regionale advisering op indirecte lozingen
- Aanscherpen beleidsregels KRW-toets + kader tijdelijke achteruitgang bij activiteiten (bij fysieke maatregelen in oppervlaktewateren).
- Naast de reguliere afvalwaterbemonstering bij bedrijven worden ook uitvoerige meetcampagnes uitgevoerd waarbij wordt gekeken naar KRW-probleemstoffen als PFAS in effluent.

3.3.3 Waterschap Scheldestromen

Team VTH werkt nauw samen met partners als Omgevingsdiensten, gemeenten, provincie, Staatsbosbeheer, Rijkswaterstaat en de NVWA. Waterschap Scheldestromen heeft zich geconformeerd aan VTH-beleid Zeeland, wat door de provincie, gemeenten en waterschap in Zeeland

wordt gebruikt. Naast het huidige beleid zijn extra stappen nodig waarin ook de samenwerking wordt gezocht met alle partijen in de regio.

Toezicht en handhaving

In het VTH-beleid Zeeland is ook een sanctiestrategie opgenomen. In 2025 zal een nieuw VTH-beleid Zeeland worden vastgesteld met daarin een lijst (verhoogde) sanctiebedragen. Scheldestromen heeft zich geconformeerd aan het VTH-beleid Zeeland en deze is gebaseerd op de Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht.

Plan van aanpak

Ook Scheldestromen zal nieuwe bedragen vaststellen die hoger zijn dan voorheen om voor een voldoende prikkel te zorgen zodat overtredingen worden beëindigd.

Afgelopen jaren is ook ingezet op intensivering/uitbreiding van gebiedsgericht toezichthouden (meer naar buiten).

Er is in 2025 een hernieuwde basis gelegd voor professioneel toezicht op de glastuinbouw in het beheergebied van het waterschap. Door nieuwe inzet van twee medewerkers, deelname aan landelijke netwerken en scholing van medewerkers wordt gewerkt aan een toekomstbestendige aanpak van handhaving in deze sector.

Planning

De verbeterslag in toezicht en handhaving is de afgelopen periode in gang gezet en zal de komende jaren worden uitgebouwd en gecontinueerd.

Piepsysteem en verbeteren samenwerking met VTH

Dit betreft een (gedeeltelijke) invulling van de motie Grinwis, waarin gevraagd werd om sneller informatie over overschrijdingen terug te koppelen naar gebruikers, zoals toezicht en handhaving en de sectoren waarin de stoffen worden gebruikt.

Plan van aanpak

Er worden inspanningen geleverd om dit verder te brengen. Dit hangt ook samen met het beter inzichtelijk en toegankelijk maken van data, zie hierboven.

Planning

De definitieve planning is nog niet bekend en wordt op dit moment verder uitgewerkt.

3.4 Beperken emissies

De belasting van het oppervlaktewater met meststoffen en stoffen uit landbouw, industrie, rwzi's en andere bronnen blijft een knelpunt voor het bereiken van een goede waterkwaliteit.

3.4.1 Gezamenlijke maatregelen

Schone Zeeuwse Sloot

Schone Zeeuwse Sloot is een samenwerkingsverband tussen provincie Zeeland, Zeeuws Agrarisch Jongeren Kontakt (ZAJK) en waterschap Scheldestromen. Het heeft als doel om middels projecten bewustwording en kennis over landbouwemissies onder agrariërs te vergroten. Om efficiënt te werken is inmiddels ook ZLTO hierbij betrokken.

3.4.1 Provincie Zeeland

DAW-projecten Bodem Up en Schoon Water Zeeland 2.0 (samenwerking Waterschap)

DAW-project Bodem-Up is een driejarig traject dat wordt uitgevoerd door ZLTO in samenwerking met Waterschap Scheldestromen en de Provincie Zeeland. Het project heeft als doel het verbeteren van de bodemkwaliteit, een betere nutriëntenbenutting, het verbeteren van de kwaliteit van het oppervlaktewater en een positieve bijdrage aan de beschikbaarheid van zoetwater. Door middel van kennisoverdracht en coaching van agrarische ondernemers willen we bewustwording creëren over passende maatregelen die het bodem- en waterbeheer verbeteren. Aan het einde van het groeiseizoen vindt een N-residumeting plaats. Deze meting geeft inzicht in hoeveel stikstof er in de

bodem achterblijft. Op basis hiervan kunnen gerichte maatregelen worden genomen, zoals het optimaliseren van de bemestingsstrategie, waardoor minder stikstof uitspoelt naar het oppervlaktewater.

Aanpak: 150 agrariërs worden gedurende drie jaar individueel begeleid via kleinschalige adviesgesprekken. In deze periode stellen zij een BedrijfsBodemWaterPlan (BBWP) op en voeren dit uit. Via het BBWP tonen de ondernemers aan dat zij maatregelen hebben genomen om het bodem- en waterbeheer op hun percelen te verbeteren. Met behulp van de PDCA-methode ontstaat een jaarlijkse cyclus die aansluit op het groeiseizoen.

Planning: Het onderzoek zal naar verwachting eind 2025 starten. De uitkomsten zullen bijdragen aan de bewustwording bij agrariërs over welke maatregelen het bodem- en waterbeheer kunnen verbeteren.

DAW-project Schoon Water Zeeland 2.0 is een tweejarig project dat eveneens wordt uitgevoerd door ZLTO, in samenwerking met Waterschap Scheldestromen en de Provincie Zeeland. Het doel van dit project is om inzicht te verschaffen in de kwaliteit van het oppervlaktewater bij verschillende teelten in de gehele Provincie Zeeland. Agrariërs ontvangen terugkoppeling van de metingen en worden begeleid door een watercoach.

Aanpak: De Provincie Zeeland wordt opgedeeld in negen regio's met verschillende teelten, zoals vollegrondsgroenteteelt, akkerbouw en fruitteelt. Daarnaast worden vier biologische telers en twee spot-sprayers bij het onderzoek betrokken. Door de waterkwaliteit te meten in de sloot naast het perceel, kan samen met een watercoach een plan met maatregelen worden opgesteld om uitspoeling naar het oppervlaktewater te verminderen. De opgedane inzichten en kennis worden gebruikt om agrariërs te informeren en te adviseren over het verminderen van de emissie van gewasbeschermingsmiddelen, met als doel het verbeteren van de kwaliteit van het oppervlaktewater.

Planning: Het onderzoek zal naar verwachting eind 2025 starten. De uitkomsten zullen bijdragen aan de bewustwording bij agrariërs over welke maatregelen en inzichten kunnen helpen om de uitspoeling van gewasbeschermingsmiddelen naar het oppervlaktewater te verminderen.

Vermindering emissie met de hulp van emissiecoaches

Momenteel wordt er een project ontwikkeld omtrent emissievermindering bij agrarische bedrijven voor gewasbeschermingsmiddelen

Aanpak: In dit project wordt gewerkt in 3 modules. Module 1 focust zich op het alle processen op het agrarische bedrijf met gewasbeschermingsmiddelen. Een emissiecoach bezoekt het bedrijf en voert een emissiescan vervolgens ontvangt de agrariër een rapportage met eventuele verbeterpunten. Module 2 gaat over het begeleiden van agrariërs bij het aanleggen van een wasplaats en module 3 richt zich op brede kennisverspreiding over emissievermindering voor gewasbeschermingsmiddelen.

Planning: Momenteel wordt gewerkt aan het projectplan in overleg met de beoogde projectpartners. Hierbij wordt ook gezocht naar financiële middelen en eventuele subsidies. Het doel is om begin 2026 van start te kunnen met het project.

Subsidie voor wasplaatsen

Het emissievrij schoonmaken van een landbouwspruit is belangrijk om overschrijdingen in het oppervlaktewater te voorkomen. Het aanleggen van een wasplaats is voor veel agrariërs een forse investering.

Aanpak: De provincie Zeeland heeft besloten in december 2025 een subsidie open te stellen voor het aanleggen van wasplaatsen in het kader van een openstelling vallend onder de productieve investeringen binnen het NSP.

Planning: December 2025

N-mineraal metingen

Project N-mineraal metingen is een 1-jarig pilotproject dat wordt uitgevoerd door de Provincie Zeeland. Het project focust zich voornamelijk op het verzamelen van data gedurende het jaar wordt er

maandelijks N-mineraal (nitraat en ammonium) en beschikbare stikstof gemeten op twee verschillende landbouw percelen. Op het ene perceel wordt aardappelen geteeld en op het andere perceel tarwe.

Aanpak: Op 2 percelen in Sint-Maartendijk wordt doormiddel van bodemmetingen de hoeveelheid nitraat en ammonium gemeten. De meting wordt toegepast in twee verschillende bodemlagen. Er wordt gemeten in de laag 0 t/m 30 centimeter en 30 t/m 60 centimeter. De 60 t/m 90 centimeter laag wordt niet gemeten omdat de drainage van de agrariër zich op 80 centimeter bevindt. Daarbij wordt ook gekeken om de hoeveelheid nitraat in de hoofdwatgang langs de percelen te meten

Planning: De metingen starten in augustus 2025 en lopen tot augustus 2026.

Subsidie voor Regelbare drainage

Door klimaatverandering krijgen agrariërs vaker te maken met droogte én hevige regenval. Regelbare drainage biedt de mogelijkheid om water vast te houden in het perceel en beter in te spelen op extreme weersomstandigheden. Bij juist gebruik (afvoerniveau boven drainniveau houden) is regelbare drainage gunstig voor de waterkwaliteit omdat bij intensieve neerslag de 'first flush' (met hogere gehalten nutriënten en stoffen) in de bovenste grondwaterlaag blijft en niet direct via de drain afgevoerd wordt.

Aanpak: Er is een subsidieregeling opgesteld en opengesteld voor de aanleg van regelbare drainage, waardoor de aanleg van regelbare drainage wordt gestimuleerd.

Planning: Er kan subsidie worden aangevraagd van 8 juli 2025 t/m 31 oktober 2025.

3.4.2 Rijkswaterstaat

Er zijn verschillende maatregelen die betrekking hebben op beperken van emissies:

- Uitvoeren bron- en gebiedsanalyses waarbij alle stoffen per waterlichaam worden beschouwd en herleidt naar bronnen waaronder RWZI's en regionale wateren.
- Als onderdeel van de gebiedsanalyse worden afwentelingsgesprekken gevoerd met het waterschap gericht op regionale wateren en emissies RWZI's.

3.4.3 Waterschap Scheldestromen

Waterschap Scheldestromen werkt via verschillende sporen aan het verminderen van emissies.

Rwzi's

Eén van de vastgestelde maatregelen in SGBP3 was om te onderzoeken of reeds uitgevoerde maatregelen bij rwzi's Oostburg en Breskens voldoende effect hebben gehad. Uit effluentanalyses blijkt dat rwzi Oostburg wel, maar Breskens na de verbouwing niet beter is gaan presteren op het gebied van stikstofverwijdering. De zuivering voldoet ruimschoots aan de effluenteis van 10 mg N/l als voortschrijdend jaargemiddelde. Dat is de waarde waarop de zuivering is ontworpen en die vanuit de vergunning behaald dient te worden. Destijds waren aanvullende eisen vanuit de KRW nog niet in beeld.

Plan van aanpak

Momenteel wordt verkend wat de mogelijkheden zijn om de stikstofgehalten in het effluent van Breskens verder te optimaliseren.

De plannen bij Camperlandpolder en Kloosterzande staan beschreven in hoofdstuk 2 omdat het vastgestelde maatregelen betreffen.

Planning

De maatregelen voor Camperlandpolder en Kloosterzande worden uitgevoerd in 2026/2027.

Voor Breskens kan nog geen planning worden opgegeven omdat nog een keuze moet worden gemaakt welke maatregelen doelmatig zijn.

Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLB)

In 2024 heeft Scheldestromen ingestemd met cofinanciering in het ANLB voor de periode 2025 tot en met 2028, t.b.v. de aanleg van kruidenrijke akkerranden. Scheldestromen ondersteunt deze akkerrandprojecten omdat zij bijdragen aan vermindering van de emissie van gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen naar de sloot. Het is echter niet mogelijk om dit effect

nauwkeurig te kwantificeren. In de akkerranden zijn opvallend veel honingbijen en andere waardevolle insecten waargenomen. Dit is gunstig voor de biodiversiteit en het kan een bijdrage leveren aan het beperken van plaaginsecten op aangrenzende landbouwgewassen waardoor minder gewasbeschermingsmiddelen nodig zijn. Toepassing van deze randen helpt ook mee aan de bewustwording bij landbouwers dat maatregelen nodig zijn om de waterkwaliteit te verbeteren.

Plan van aanpak

In overleg met Provincie Zeeland is het ANLb ingevuld in de vorm van 3 m brede kruidenrijke akkerranden langs primaire waterlopen binnen het gehele beheergebied. De uitvoering van deze regeling gebeurt door Poldernatuur Zeeland. Tot nu toe is er zo'n 100 km aan akkerranden aangelegd. Naar verwachting zullen in 2025 meer inschrijvingen volgen.

Planning

De maatregel is in gang gezet en loopt tot en met 2028.

PFAS-onderzoek rwzi's

Medio 2024 zijn de resultaten beschikbaar gekomen van het in 2023 gestarte onderzoek naar PFAS in het effluent van de 15 rwzi's. Alle rwzi's zijn matig belast met PFAS aangevoerd vanuit de riolering. Geadviseerd is om de bronnen van PFAS voor de meest relevante rwzi's te onderzoeken.

Plan van aanpak

Met de Regionale Uitvoeringsdienst Zeeland (RUD) zijn gesprekken gestart om te komen tot een plan van aanpak voor de gewenste bronaanpak. Er is voor gekozen om een onderzoek te starten voor de rwzi Willem-Annapolder, omdat hier de grootste vracht aan PFAS in het effluent is gemeten en de bijdrage per aansluiting bij deze rwzi het grootste is. Daarnaast zijn bij een aantal rwzi's op basis van het verontreinigingspatroon waarschijnlijk specifieke PFAS-bronnen aanwezig, anders dan huishoudens. Het bronnenonderzoek bij deze rwzi's krijgt echter een lagere prioriteit.

Planning

Het onderzoek zal in 2026 worden afgerond.

3.5 Inrichting, beheer en onderhoud

3.5.1 Provincie Zeeland

De Provincie Zeeland heeft op het gebied van inrichting, beheer en onderhoud geen aanvullende maatregelen op de planning staan.

3.5.2 Rijkswaterstaat

Er zijn verschillende maatregelen die betrekking hebben op inrichting, beheer en onderhoud:

- Extra maatregel uitvoering suppletie Galgeplaat (gecombineerde PAGW-KRW-Natura2000 maatregel). Bijdrage aan behoud van het areaal macrofauna, waterflora en vis.
- Uitbreiding zeegrasherstel met actief herstel in Oosterschelde.
- Onderzoek exoten en plaagsoorten waaronder blauwalg en quaggamossel (*Dreissena*) in Zoommeer.
- Audit en verbeter traject stuur informatie realisatie projecten.

3.5.3 Waterschap Scheldestromen

Middels een optimale inrichting, beheer en onderhoud werkt Waterschap Scheldestromen aan een goede ecologische toestand.

Evaluatie en proeven toestand NVO's

In 2024 zijn een evaluatie en proeven gedaan om de toestand van natuurvriendelijke oevers (hierna: NVO's) in beeld te brengen en te beoordelen hoe het beheer en onderhoud verbeterd kon worden. Hiermee wordt invulling gegeven aan de wettelijke verantwoordelijkheden, omdat de NVO's zijn aangelegd als vastgestelde KRW-maatregel. Na de uitvoering van deze maatregel is goed beheer en onderhoud en eventueel herstel een vereiste, om de NVO's naar behoren te laten functioneren.

Plan van aanpak

n.v.t.

Planning

De evaluatie en de proeven zijn uitgevoerd in 2024.

Verbeteren beheer en onderhoud NVO's

De proeven en evaluatie (zie boven) zijn succesvol afgerond. Op basis hiervan dient de werkwijze te worden ingevoerd over het gehele beheergebied.

Plan van aanpak

In 2025 is de nieuwe werkwijze in het grootste gedeelte van het beheergebied doorgevoerd. Het monitoringsschema voor hydrobiologie wordt hierop afgestemd om binnen een aantal jaar te kunnen bepalen of er veranderingen in het systeem zijn waar te nemen.

Planning

De werkwijze is doorgevoerd in het maaiseizoen van 2025. In Q4 2025 volgt een korte evaluatie.

Aanleg extra vispassage

Boven op de vastgestelde maatregelen leggen we in het kader van het InterReg project Klimaat robuust Watermanagement een vispassage bij gemaal Langeweg aan.

Plan van aanpak

n.v.t.

Planning

De aanleg van de extra vispassage is gepland in 2027.

Exoten

De aanpak van exoten is van belang voor het behoud en de ontwikkeling van de inheemse soortendiversiteit. Exoten kunnen een bedreiging vormen voor het behalen van een goede toestand, wanneer zij een bedreiging zijn voor soorten die van belang zijn in de KRW-beoordeling.

Sinds kort is er ook in het Zeeuwse beheergebied steeds meer aandacht gekomen voor uitheemse rivierkreeften. Verschillende soorten rivierkreeften komen voor op Tholen, Noord- en Zuid-Beveland en in Zeeuws-Vlaanderen. De ontwikkeling van die populatie is onbekend. Het voorkomen in andere gebieden zoals o.a. Schouwen-Duiveland is onbekend. Naar verwachting komen ze in ieder geval voor in de meeste licht brakke KRW-waterlichamen (M30). Landelijke ervaringen laten zien dat de nadelige ecologische effecten bij aanwezigheid groot kunnen zijn.

Plan van aanpak

In 2022 is middels een onderzoek een eerste beeld ontstaan van de aanwezigheid van exoten in het beheergebied van Scheldestromen. Recent is contact geweest met verschillende 'kreeftenexperts' en is een kennissessie georganiseerd voor Provincie en waterschap, gericht op effecten en handelingsperspectief.

Planning

In 2025 is verder onderzoek gepland naar rivierkreeften t.p.v. een lokale hotspot in Walcheren en wordt de bestrijding in gang gezet.

3.6 Grensoverschrijdende belasting (buitenland)

3.6.1 Gezamenlijke maatregelen

Een deel van de Zeeuwse wateren ontvangt afstromend wateren uit Vlaanderen. Het is belangrijk om goed in beeld te hebben wat de kwaliteit van dit water is en of de belasting met het water een knelpunt kan zijn voor het behalen van de KRW-doelen aan de Zeeuwse zijde van de grens. De KRW biedt namelijk handvatten voor het agenderen en aanspreken van andere overheden wanneer dit het geval is. In het landelijke KRW Impulsprogramma is uitgewerkt welke stappen doorlopen dienen te worden. Op landelijk niveau is als eerste stap een joint fact finding traject met Vlaanderen opgestart, waarbij de

huidige situatie aan beide zijden van de grens (zowel normen als de ecologische en (fysisch) chemische waterkwaliteit) in beeld worden gebracht.

Plan van aanpak

Voor in eerste instantie een viertal (pilot) waterlichamen zijn gegevens verzameld in formats, welke besproken zullen worden met de Vlaamse Milieu Maatschappij (VMM). Voor Zeeland is dit het Isabellakanaal/ de Braakman. Hiermee worden eventuele vervolgacties in beeld gebracht.

Planning

De JFF is opgestart in 2025, en zal voor het einde van de huidige planperiode worden afgerond.

3.6.2 Provincie Zeeland

Provincie Zeeland heeft geen specifieke maatregelen op grensoverschrijdende belasting vastgesteld.

3.6.2 Rijkswaterstaat

Rijkswaterstaat adviseert grensoverstijgend op basis van de verdragen Espoo en Helsinki. Er wordt ingesproken op Vlaamse (lozings)vergunningen met name in Antwerpen en Gent.

3.6.3 Waterschap Scheldestromen

Door waterschap Scheldestromen is het overzicht geactualiseerd van relevante grenspunten, en is de monitoringsinspanning van de afgelopen periode geëvalueerd.

Plan van aanpak

Er is besloten aanvullend te monitoren op een aantal locaties om zo meer grip te hebben op de binnenkomende belasting.

Planning

De aanvullende monitoring wordt in 2025 afgerond. De volledige resultaten zijn in Q1/Q2 2026 in beeld.

4. Extra aanvullende maatregelen ter besluitvorming

Zoals in hoofdstuk 3 is beschreven, zijn er al veel aanvullende acties ingezet, boven op de vastgestelde KRW-maatregelen. Daarmee wordt ingezet op het zoveel mogelijk voldoen aan de KRW.

Het handelingsperspectief vanuit Provincie Zeeland en Rijkswaterstaat is beschreven in hoofdstuk 3. Er zijn geen nieuwe aanvullende maatregelen van deze partijen die nog ter besluitvorming moeten komen.

Het waterschap heeft nog wel enkele maatregelen benoemd die nog ter besluitvorming moeten komen. Met deze maatregelen is nog geen start gemaakt. De maatregelen zijn in gang te zetten vóór 2027, maar dit vraagt om bestuurlijke keuzes op het gebied van prioritering en inzet van mensen en financiële middelen.

Waterschap Scheldestromen

4.1 Instrumentarium

Uit verschillende analyses is gebleken dat de Nederlandse overheden hun beschikbare instrumentarium beter zouden kunnen inzetten, en dat er verbeteringen nodig en mogelijk zijn op gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Enkele mogelijkheden zijn hieronder uitgewerkt.

Instrumentarium nvo's

Voor de aanleg van natuurvriendelijke oevers (NVO's) is grond nodig. Het heeft de absolute voorkeur om deze gronden op een minnelijke manier te verwerven. Wanneer dit echter niet (snel genoeg) mogelijk is, is er een keuze om het beschikbare instrumentarium volledig te benutten en meer dwingende opties, zoals gedoogplicht of onteigening van gronden als mogelijkheid op te nemen. Het instrument heeft het voordeel dat het meer mogelijkheid biedt tot schadeloosstelling.

Ook zijn er mogelijkheden om via maatwerkvoorschriften te sturen op grond- en middelengebruik. Zowel provincie, waterschap en het Rijk hebben dergelijke mogelijkheden.

Door het bestuur kan overwogen worden om het beschikbare instrumentarium meer in te zetten.

Toezicht en handhaving

Afdeling Watersystemen voert jaarlijks monitoring uit in het beheergebied. Ook VTH voert jaarlijks een bemonsteringsprogramma uit, op directe lozingen. Deze monitoringsinspanningen en de inspanningen van toezicht en handhaving kunnen beter op elkaar afgestemd worden door een proces te maken voor als er overschrijdingen worden geconstateerd (piepsysteem). Bij overschrijdingen kan middels diverse aanvullende bemonsteringen in het watersysteem gezocht worden naar de bron van de vervuiling. Dit moet wel binnen afzienbare tijd na constatering van de overschrijding gebeuren.

Ook helpt om tijdens toezicht bezoeken bij bedrijven meer informatie te gaan geven over KRW. Dit in het kader van bewustwording en onderbouwen van de effecten van bepaalde lozingen etc. Hiervoor is uitbreiding nodig van gebiedskennis op het gebied van toestand en monitoring.

4.2 Beperken emissies

Uit de landelijke KRW Tussenevaluatie blijkt dat de huidige inspanningen op gebied van emissiereductie zowel voor nutriënten als voor chemische stoffen niet voldoende zullen zijn om tot doelbereik te komen. Handelingsperspectieven liggen enerzijds in het beschikbare instrumentarium (zie paragraaf 4.1) en in maatregelen op landelijk niveau (zie hoofdstuk 5). Daarnaast zijn er de volgende mogelijkheden.

Intensivering communicatie en bewustwording

De maatschappelijke taak/verantwoordelijkheid voor voorlichting en informatievoorziening kan uitgebreid worden middels de eigen website, maar ook via persberichten, aanwezigheid op informatie-avonden, bedrijfsbezoeken door toezicht en handhaving, etc. Dit draagt bij aan preventie en bewustwording over de KRW en lozingen bij o.a. agrariërs en burgers, en draagt bij aan begrip voor

maatregelen en eigen inzet. Denk voor burgers aan 'medicijnresten inleveren bij apotheek', en de correcte toepassing van biociden waardoor bijvoorbeeld antivlooiemiddelen niet in oppervlaktewater terecht komen. Ook mensen met septic tanks kunnen benaderd worden. Voor 2027 moeten oude septic tanks allemaal vervangen zijn door een 6 m³ septic tank maar lozingseisen zijn er niet. Hier is bewustwording nodig over het gebruik van bijvoorbeeld biologische middelen.

Ondersteunen aanpak gemeenten

Gemeenten vervullen een rol in het behalen van de KRW-doelen. Zij vertalen ruimtelijk beleid naar omgevingsvisies en -plannen en zijn verantwoordelijk voor de vergunningverlening van kleine indirecte lozingen, de aanpak van riooloverstorten, regenwaterafkoppeling en het oplossen van foutieve aansluitingen op de hemelwaterafvoer. De Zeeuwse gemeenten hebben in het RBO-Schelde aangegeven bij te willen dragen, maar daarvoor ondersteuning nodig te hebben. De eindverantwoordelijkheid voor het treffen van gemeentelijke KRW-maatregelen blijft uiteraard liggen bij gemeenten, maar overheden zoals waterschap en provincie zijn hier een belangrijke partner in en kunnen die rol meer pakken om gemeenten hierin te helpen/sturen.

4.3 Inrichting, beheer en onderhoud

Na de aanleg van fysieke KRW-maatregelen zoals vispassages zorgt goed afgestemd beheer en onderhoud ervoor dat deze assets goed werken op de juiste momenten.

Verbeteringen t.b.v. de vispopulatie

Met de realisatie van vismigratievoorzieningen is de afgelopen jaren ingezet op het creëren van vismigratieroutes zodat vissen paai-, opgroei- en foerageergebieden kunnen bereiken. Op verschillende locaties is de effectiviteit van deze vismigratievoorzieningen onderzocht. Een aantal van de gerealiseerde voorzieningen functioneert naar behoren, bij andere blijkt de efficiëntie zeer laag (zie ook paragrafen 3.1.5 en 3.1.6). Hier is verbetering mogelijk. In de huidige planperiode kan al een start worden gemaakt om de bestaande vismigratievoorzieningen te verbeteren op basis van de aanbevelingen en inzichten uit recente onderzoeken. Hiermee kunnen de reeds uitgevoerde KRW-maatregelen geoptimaliseerd worden.

4.4 Opbrengsten gebiedssessies

Door Waterschap Scheldestromen zijn gebiedssessies gehouden ter voorbereiding op het opstellen van SGBP4, zie Hoofdstuk 3. Een deel van de maatregelen zal pas in SGBP4 uitgevoerd kunnen worden, maar een ander deel kan waarschijnlijk binnen afzienbare termijn al opgepakt worden. Na nadere uitwerking van de resultaten van de gebiedssessies zullen deze worden toegevoegd aan het overzicht in dit hoofdstuk.

5. Wat hebben de regio's aanvullend van het Rijk nodig?

Hoewel de regio's veel maatregelen nemen, zijn er cruciale punten waarbij Rijkssteun nodig is om de KRW-doelen te behalen:

5.1 Nutriëntenaanpak

- **Inzicht in aandeel bronnen N/P** per deelgebied is in beeld.
- **Concreet mestbeleid (8^e AP)** dat doelbereik voor oppervlakte- en grondwater mogelijk maakt (ten minste inzicht hoe ver we hiermee per deelgebied komen).
- **Actieve (beleids)ondersteuning van regionale initiatieven** voor o.a. doelsturing nutriënten, inclusief mee ontwikkelen instrumenten, opzetten hulpstructuren en/of financiële bijdragen.
- **In focusgebieden voor belasting N/P uit de landbouw:** DAW intensiveren, inclusief financiële middelen en in GWB gebieden de BO-Nitraataanpak voorzetten en aanvullende maatregelen samen met de regionale partijen verkennen.
- **Gezamenlijke aanpak 'overbenutting nutriënten'** samen met agrarische sector.
- **Restopgave** = gezamenlijk probleem Landbouwsector – Rijk - Regio; maar Rijk is systeemverantwoordelijk. Nodig: maatschappelijk gesprek over het HOE, zoals landelijke aanpak stikstof.

5.2. Gewasbeschermingsmiddelen

- **Landelijke regie en uniforme regels** voor bufferstroken en spuitvrije zones.
- **Herbeoordeling en verbod op schadelijke stoffen** zoals deltamethrin en lambda-cyhalothrin.
- **Verplichte uitsluiting van gewasbeschermingsmiddelen** in grondwaterbeschermingsgebieden en waterwinningen (kan al door provincies geregeld worden).

5.3 Chemische stoffen

- **Snelle landelijke implementatie van verordeningen** voor beperking van toxische stoffen.
- **Opzetten van een landelijke systematiek voor terugkoppeling van meetgegevens** van de waterschappen naar agrariërs en toezichthouders.
- **Ondersteuning van een uitvoeringsprogramma stoffen** in samenwerking met regionale overheden.

5.4 Exotenbestrijding (zoals de Amerikaanse rivierkreeft)

- **Financiële middelen vrijmaken voor bestrijding en monitoring.**
- **Juridische belemmeringen wegnemen** voor effectieve aanpak en vangstmaatregelen.

5.5 Grondpositie en ruimte voor watermaatregelen

- **Opzetten van een landelijke grondbankconstructie** om ruimtelijke zoneringen mogelijk te maken.
- **Ondersteuning bij de realisatie van waterbergingsgebieden** en ecologische verbindingzones.

5.6 Internationale samenwerking

- **Actieve betrokkenheid van het Rijk bij grensoverschrijdend overleg** met Nedersaksen, Noordrijn-Westfalen, Wallonië en Vlaanderen.
- **Ondersteuning bij afstemming van normeringen en meetmethodes** voor grenswateren.

5.7 Beleidsintegratie en financiering

- **Samenhangend beleid tussen KRW, landbouw en klimaatdoelen**, met een geïntegreerde strategie vanuit IenW en LVVN.
- **Duidelijkheid over financiering van restopgaven** en inzet van landelijke budgetten voor regionale initiatieven.
- **Consistent landbouwbeleid** zonder grote of korte-termijn wijzigingen in financiële regelingen (versobering of vervallen) en beperken van de administratieve last.

5.8 Conclusie: samenwerking is essentieel

De regio's zetten zich maximaal in om de KRW-doelen te behalen en gaan door met intensieve maatregelen tot en na 2027. Echter, zij kunnen dit niet alleen. Structurele samenwerking met het Rijk is cruciaal, vooral op het gebied van generieke wet- en regelgeving, financiering en internationale afstemming. De oproep aan het Rijk is om knelpunten snel en effectief aan te pakken, zodat de gezamenlijke inspanning maximaal effect heeft op de waterkwaliteit en duurzaam waterbeheer in Nederland.

Bijlage 1 Aanvullende maatregelen Brabantse Delta

Het waterschap Brabantse Delta heeft een aanvullend maatregelprogramma uitgewerkt via het Maasstroomgebied.

